

Werken met teksten

Hulpmiddelen bij het maken van
een goede samenvatting!



Lezen, onderwerp en kern

1. Lezen: lees altijd eerst de tekst minimaal één keer goed door!

2. Onderwerp: waar gaat de tekst over? Let op: staat vaak als paragraaftitel boven de tekst.

Tip: Tekst in stukken hakken bij lange paragraaf! → kijk naar subkopjes!!

3. Kern: kop van de paragraaf met de essentie! Herkenbaar door bijv vetgedrukt of schuin geschreven kop. Of in eerste of tweede zin.

Tip: Wat is het belangrijkste?



5 soorten informatie in leerteksten

- A Definities
- B Opsommingen
- C Oorzaken en gevolgen
- D Problemen en oplossingen
- E Voorbeelden en illustraties

→ Onderdelen herkenbaar aan signaalwoorden:
woord waaraan je soort informatie kunt herkennen!



A. Definities

- Definitie = omschrijving van een begrip
 - altijd leren!
 - goed herkenbaar: *schuin gedrukt of kleur*
 - opzoeken in register

Voorbeeld: *prehistorie* is de tijd in de geschiedenis waarover door niemand in die tijd zelf is geschreven.

Tip: leer definitie én omschrijving!



B. Opsommingen

→ Opsommingen altijd leren!

Voorbeeld: Tot citrusvruchten behoren sinaasappels.
Verder (*signaalwoord*) citroenen en **tenslotte**
(*signaalwoord*) mandarijnen.

Signaalwoorden voor opsommingen:		
ten eerste, ten tweede, tenslotte	niet alleen ... maar ook	daarna
om te beginnen	allereerst	verder
en	vervolgens	ook

Tip: Geef de opsomming in je samenvatting nummers



C. Oorzaken en gevolgen

- Oorzaken en gevolgen geven verbanden aan tussen dingen → *vaak in toets toepassen op andere dingen*
- Altijd opschrijven in samenvatting én altijd leren!

Signaalwoorden van oorzaak en gevolg		
gevolg	hierdoor	waardoor
door	daardoor	zodat
oorzaak (van)	doordat	als gevolg van

Voorbeelden:

- Het gevolg van een droog klimaat is dat er weinig kan groeien.
- Als gevolg van (signaalwoord) de aardbeving (oorzaak) werden veel mensen dakloos (gevolg).
- De ziekte (gevolg) is ontstaan **door** (signaalwoord) een onbekend virus (oorzaak).

D. Problemen en oplossingen

Signaalwoorden voor een probleem		Signaalwoorden voor een oplossing	
probleem	last	oplossing	er iets op vinden
moeilijkheid	hinder	uitkomst	maatregel

Voorbeelden:

- Bijvoorbeeld het gebruik van irrigatie (bevloeiing van de landbouwgrond) in een droog klimaat om toch producten op het land te kunnen verbouwen.
- **Moeilijkheden** (signaalwoord) met opstaan? (probleem) Zet de wekker ver van je bed (oplossing)!
- Inenting (oplossing) is een goede **maatregel** (signaalwoord) tegen besmettelijke ziektes (probleem).



E. Voorbeelden en illustraties

Voorbeelden zijn om de leerstof te verduidelijken.
Bekijk altijd alle illustraties: plaatjes, tabellen, foto's, etc.

Signaalwoorden voor een voorbeeld	
voorbeeld	onder andere
ter illustratie	waaronder
onder meer	zoals / zo

Voorbeeld: Een goede kinderboekenschrijfster is **onder andere** (signaalwoord) Thea Beckman (voorbeeld).



Tot slot: veel oefenen!

- *Niet alle onderdelen komen in iedere tekst voor! Blijf niet zoeken als je een van de onderdelen niet vindt.*
- *Ga komende tijd zelf aan de slag met teksten van AK en GS. Maak alvast samenvattingen voor de toetsweek.*
- *Laat je samenvatting zien voor voor tips en tops.*

